

Dr. Lina BELIŪNIENĖ
Lietuvos teisės instituto
Teisinės sistemos tyrimo skyriaus mokslo
darbuotoja
El. p. *lina.beliuniene@teise.org*

VIEŠOJO INTERESO PIRMENYBĖ PRIEŠ TEISĖTUS LŪKESČIUS KONSTITUCINĖJE JURISPRUDENCIJOJE

ĮVADAS

Ši publikacija yra tyrimo dalis, Lietuvos teisės institutui įgyvendinant Lietuvos mokslo tarybos finansuojamą projektą „Viešojo intereso atpažinimo problema Lietuvos teisėje: kriterijai ir prioritetai“. Projektu siekiama iširti, kokiais kriterijais ir prioritetais vadovaujasi Lietuvos teisėje identifikuojant viešąjį interesą bei suteikiant jam pirmenybę privačių interesų atžvilgiu, atliekant lyginamąjį tarpdisciplininį (teisiniu, ekonominiu, politologiniu ir sociologiniu pūviais) mokslinės doktrinos, teisinio reguliavimo ir teismų praktikos tyrimą. Remiamasi prielaida, kad reikalingas ir įmanomas didesnis viešojo intereso apibrėžtumas Lietuvos teisėje. Projekto tyrėjai, įgyvendindami sumanymą suformuluoti viešojo intereso apibrėžtumo koncepcines gaires, nuodugniau analizuoja Lietuvos teismų praktiką.

Šioje publikacijoje autorė, daugiau nagrinėjusi pastarųjų kelerių metų (2010–2014 m.¹) konstitucinės justicijos bylas, bet nepamiršdama ir ankstesnio laikotarpio (1995–2005 m.) Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau ir – Teismo) jurisprudencijos, susijusios su viešuoju interesu, pateikia atliktos analizės rezultata.²

¹ Rengiant publikaciją, šis laikotarpis pasirinktas dėl to, kad šiais, vėlyvesniais Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo darbo metais, jo jurisprudencija yra labiau išplėtotą – įvairesnės ir apimtimi platesnės doktrininės nuostatos šiam Teismui aiškinant konstitucinių nuostatų turinį nei pirmaisiais Teismo gyvavimo metais; tai suteikia pagrindą gauti išsamesnės informacijos ir apie argumentavimą, susijusį su viešuoju interesu.

² Remiantis autorės pranešimo, skaityto 2014 m. rugsėjo 12 d. tarptautinėje konferencijoje „Viešasis interesas versus teisėti lūkesčiai“ (įgyvendinant Lietuvos mokslo tarybos finansuojamą projektą „Viešojo intereso atpažinimo problema Lietuvos teisėje: kriterijai ir prioritetai“), pagrindu.

Darbe, kurį sudaro šis įvadas, du skyriai ir išvados, pagrindinis dėmesys sutelkiamas į požymius, pagal kuriuos identifikuojamas viešasis interesas, peržvelgiami pirmumo viešajam interesui teikimo argumentai³ kelių interesų sandūros situacijose, taip pat ir tada, kai asmenų teisėti lūkesčiai susiduria su viešoju interesu.

DAŽNIAUSI VIEŠOJO INTERESO POŽYMIAI LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO SPRENDIMUOSE

Analizuojant konstitucinę jurisprudenciją, galima identifikuoti, kad ne tik iš šio Teismo aktų, priimtų išnagrinėjus daugiau tirtas pastarųjų metų konstitucinės justicijos bylas, bet ir iš ankstesnio laikotarpio jurisprudencijos dažniausiai išryškėjantys yra du viešojo intereso kaip kategorijos požymiai: 1) šio intereso reikšmingumas visuomenei ir 2) jo konstitucinis pagrįstumas.

Aptariant pirmąjį intereso, identifikuotino kaip viešasis, požymį – jo reikšmingumą (svarbą) visuomenei – reikia pastebėti tai, kad „reikšmingumas visuomenei“ Teismo praktikoje gretinamas su netapačios prasmės „visuotiniu reikšmingumu“. Manytina, kad „visuotinis reikšmingumas“ apima didesnio laipsnio visuomenės narių bendrumą⁴ nei išsakomą frazė „reikšmingumas visuomenei“. „Visuotinio reikšmingumo“ ir „reikšmingumo visuomenei“ skirtis Teismo praktikoje neišlaikoma, žvelgiant į viešojo intereso kaip šių teisių ir laisvių ribojimo pagrindo įvairias formuluotes, konkrečiau tariant – žmogaus teisių ir laisvių ribojimo sąlygų formuluotes ir ypač šio ribojimo vieną iš sąlygų – ribojimo tikslo (tikslų)⁵ – formuluotes.

Pavyzdžiui, ne viename Teismo akte žmogaus teisių ir laisvių ribojimo proporcingumo reikalavimo aiškinimo kontekste vartojama frazė „teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus“: vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų yra konstitucinis proporcingumo principas, kuris reiškia, „kad įstatyme numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, kad šios priemonės turi būti būtinos minėtiems tikslams pasiekti ir kad šios priemonės neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti“.⁶

³ Publikacijoje terminai, įvardijantys argumentus – „pirmumo“, „pirmenybės“, „prioriteto“ ir „nusvėrimo“ – vartojami kaip sinonimai.

⁴ Remiantis Dabartinės lietuvių kalbos žodyno aiškinimu, žodis „visuotinis“ reiškia „visa ar visus apimantis, bendras“. Priega per internetą: <<http://dz.lki.lt/search/>> (prisijungta 2015 m. vasario 28 d.).

⁵ Įdomu tai, kad frazės „konstituciškai svarbus tikslas“ ir „viešasis interesas“ Teismo aktuose neretai vartojamos pagrėčiui, pavyzdžiui: jos atskiriamos kableliu (ne jungtuku „ir“) Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2014 m. rugpjūčio 27 d. sprendime.

⁶ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2014 m. balandžio 14 d., 2014 m. vasario 14 d., 2013 m. gruodžio 20 d., 2013 m. spalio 9 d., 2013 m. liepos 1 d., 2013 m. gegužės 16 d., 2013 m. kovo 5 d., 2013 m.

O kituose Teismo aktuose (ir ankstesniuose nei anksčiau cituotieji) analogiškame žmogaus teisių ir laisvių ribojimo sąlygų kontekste minimi ne „visuomenei svarbūs tikslai“, o „visuotinai reikšmingi tikslai“. Pavyzdžiui, teigiama: „teisės aktais nustatytos ir taikomos priemonės turi būti proporcingos siekiamam tikslui, neriboti asmens teisių labiau negu būtina teisėtam ir visuotinai reikšmingam, konstituciškai pagrįstam tikslui pasiekti“.⁷

Atsižvelgiant į šią tikslo (tikslų) įvardijimų įvairovę, galima daryti prielaidą, kad iš jos išplauktų skirtingi intereso apibrėžimo kaip viešojo intereso rezultatai: kaip visuotinai reikšmingų galėtų būti apibrėžiama mažiau viešųjų interesų nei reikšmingų visuomenei interesų.

Antrasis viešojo intereso kaip kategorijos požymis, glaudžiai susijęs su išskirtuoju pirmuoju – šio intereso konstitucinis pagrįstumas. Apie šį požymį jau buvo užsiminta anksčiau cituotame Konstitucinio Teismo jurisprudenciniame teiginyje apie žmogaus teisių ir laisvių ribojimo tikslą. Visgi viešojo intereso konstitucinio pagrįstumo „kodas“, kaip matoma iš nagrinėtos Konstitucinio Teismo praktikos, reiškia ne vieną šio intereso charakteristiką. Teismas teigia, kad viešojo intereso įtvirtinimas ir užtikrinimas, gynimas ir apsauga yra konstituciškai motyvuoti, nes „kiekvienas viešasis interesas atspindi ir išreiškia pamatines visuomenės vertybes, kurias įtvirtina, saugo ir gina Konstitucija, tokias kaip visuomenės atvirumas ir darna, teisingumas, asmens teisės ir laisvės, teisės viešpatavimas ir kt.“^{8,9}

vasario 15 d., 2012 m. spalio 31 d., 2012 m. birželio 29 d., 2012 m. vasario 6 d., 2011 m. lapkričio 17 d., 2011 m. liepos 7 d., 2011 m. sausio 31 d., 2010 m. birželio 29 d. nutarimai, 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2009 m. gruodžio 11 d. nutarimas.

⁷ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. birželio 9 d., 2011 m. sausio 31 d., 2011 m. sausio 6 d., 2010 m. vasario 3 d., 2009 m. kovo 27 d., 2007 m. liepos 5 d. nutarimai. Antai 2011 m. sausio 31 d. nutarime, teisinės atsakomybės dėl statybų proporcingumo kontekste, vartojama ir frazė „visuotinai svarbius tikslus“: „Konstituciniai teisingumo, teisinės valstybės principai suponuoja ir tai, kad už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui, jos turi atitikti siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius tikslus, neturi varžyti asmens akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti; tarp siekiamo tikslo nubausti teisės pažeidėjus ir užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti turi būti teisinga pusiausvyra (proporcingumas).“

⁸ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimas.

⁹ Konstitucija suvokiama kaip svarbiausių valstybinės bendruomenės – pilietinės Tautos vertybių sistema įtvirtinantis ir ginantis, visai teisės sistemai gaires nubrėžiantis aktas; suvokta kaip vertybių sistema, Konstitucija grindžiama „universalioomis, nekvestionuojamomis vertybėmis, *inter alia* pagarba teisei ir teisės viešpatavimu, valdžios galių ribojimu, valdžios įstaigų priederme tarnauti žmonėms ir atsakomybe visuomenei, teisingumu, atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekiu, žmogaus teisių ir laisvių pripažinimu ir jų gerbimu“. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 25 d., 2006 m. rugpjūčio 19 d., 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarimai, 2012 m. gruodžio 19 d. sprendimas, 2014 m. sausio 24 d. nutarimas.

Pastebėtina, kad galimas *expressis verbis* išreikštas viešojo intereso konstitucinis įtvirtinimas, kai, pavyzdžiui, konstitucinėje jurisprudencijoje konstatuojama, kad X interesas yra viešasis interesas. Iš konstitucinės jurisprudencijos gali būti sudarytas ilgas tokių viešųjų interesų sąrašas, kuris, aišku, dėl konstitucinės jurisprudencijos plėtojimo „byla po bylos“ yra atviras. Antai Teismo aktuose yra pažymėta, kad viešieji interesai yra: nusikaltimų užkardymas, tyrimas, nustatymas (2002 m. rugsėjo 19 d. nutarimas), žmonių sveikatos apsauga (konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas (2002 m. kovo 14 d. nutarimas)), daugiabučių namų tinkamas eksploatavimas bei jų išsaugojimas yra ne tik privatus savininkų, bet ir viešasis interesas (2000 m. gruodžio 21 d.), autoriaus teisių ir interesų gynyba nuo pažeidimų (2000 m. liepos 5 d.), kultūros laisvės užtikrinimas, kultūros valstybinis rėmimas, kultūros paminklų ir vertybių apsauga (2005 m. liepos 8 d. nutarimas), natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų, taip pat ypač vertingų vietovių apsauga bei gamtos išteklių racionalaus naudojimo ir gausinimo užtikrinimas (2005 m. gegužės 13 d. nutarimas, 2006 m. kovo 14 d. nutarimas, 2007 m. liepos 5 d. nutarimas), mokesčių į valstybės biudžetą surinkimas (2007 m. liepos 5 d. nutarimas), žemės, miškų ir vandens telkinių tinkamas, racionalus naudojimas ir apsauga (2011 m. sausio 31 d. nutarimas), mokesčių surinkimas į valstybės biudžetą (2013 m. liepos 5 d. nutarimas), finansų sistemos stabilumas ir efektyvumas (2013 m. liepos 5 d. nutarimas), taip pat, nors ne taip tiesiogiai – viešojo administravimo vykdymo ir viešųjų paslaugų teikimo užtikrinimas¹⁰ (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas) ir kt.

Galima atkreipti dėmesį, kad iš šio sąrašo ne tokia visuotinė visuomenės narių aprėptimi kaip kitų išvardytų interesų (beje, panašių į valstybės interesus) atvejais išsiskiria viešuoju įvardytas interesas tinkamai eksploatuoti daugiabučius namus ir juos išsaugoti.

Viešojo intereso konstitucinio pagrįstumo reikalavimas taip pat reiškia ir konstitucinių vertybių pusiausvyros, visuomenės ir asmens interesų pusiausvyros, socialinės darnos, konstitucinių teisingumo, proporcingumo reikalavimų atitikimą ir kitus intereso santykio su Konstitucija aspektus, ypač nustatant pareiškėjo byloje ginčijamo teisinio reguliavimo neigiamą poveikį Konstitucijos saugomoms vertybėms – antai Teismo projektuojama, ar intereso netenkinimu būtų sukelta žala (grėsmė šiai žalai atsirasti) toms konstitucinėms vertybėms, kurias siekiama apsaugoti, užtikrinti.

Manytina, kad turi būti abiejų požymių visuma, kad interesas būtų pripažintas viešuoju. Tą liudija Konstitucinio Teismo nuostata, kad viešasis interesas – „<...> ne bet koks teisėtas asmens ar grupės asmenų interesas, o tik toks, kuris atspindi ir

¹⁰ „Kad būtų garantuotas visos valstybinės bendruomenės – pilietinės Tautos viešasis interesas, valstybė turi užtikrinti viešojo administravimo vykdymą ir viešųjų paslaugų teikimą.“

išreiškia pamatines visuomenės vertybes, kurias įtvirtina, saugo ir gina Konstitucija“.¹¹

PIRMUMO TEIKIMO VIEŠAJAM INTERESUI ARGUMENTAI KONSTITUCINIŲ VERTYBIŲ, ĮSKAITANT ASMENŲ TEISĖTUS LŪKESČIUS, SANDŪROS SU VIEŠUOJU INTERESU SITUACIJOSE

Konstitucinis Teismas konstitucinės justicijos bylose, apibendrintai tariant, tiria, ar pareiškėjo nurodytame teisės akte įtvirtintas dažniausiai žmogaus teisių ribojimo atvejais (nors ne tik jis) atitinka konstitucinių vertybių pusiausvyros reikalavimą. Principinė Teismo nuostata yra ta, kad žmogaus teisės ir laisvės bei kitos konstitucinės vertybės ir viešasis interesas negali būti priešpriešinami. Konstitucinis Teismas, siekdamas, kad šie interesai nebūtų priešpriešinami, sekdamas Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, europietišką konstitucinės justicijos patirtimi, pasirinkusia interesų balansavimą, taiko konstitucinių vertybių, interesų balansavimą kaip konstitucinių nuostatų aiškinimo metodą.

Oficialioji lietuviškoji konstitucinių vertybių balansavimo konstitucinė doktrina nustato bendrąjį Konstitucijos saugomų vertybių sandūros sprendimo principą, pagal kurį turi būti rasti sprendimai, užtikrinantys, kad nė viena iš tokių vertybių nebus paneigta ar nepagrįstai apribota.¹²

Kadangi „Konstitucijos vientisumo principas suponuoja tai, kad Konstitucijos saugomų vertybių sandūroje turi būti rasti sprendimai, užtikrinantys, kad nė vie-

¹¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimas.

¹² Oficialiąją konstitucinių vertybių balansavimo konstitucinę doktriną, jos elementus Teismas atskleidė, plėtodamas Konstitucijos vientisumo principo aiškinimą. Apie tai plačiau žr.: *Beliūnienė L. Žmogaus teisių ir kitų konstitucinių vertybių darninimo ir „pirmenybinių laisvių“ konstitucinių doktrinų santykis // Teisės problemos, 2010, Nr. 4 (70). Pastarajame straipsnyje konstitucinių vertybių „darninimo“ terminas vartojamas kaip termino „balansavimas“ lietuviškas pakaitalas, atsižvelgiant į lietuvių kalbos redaktorės siūlymą bei į bendrinės lietuvių kalbos specialistų rekomendaciją rinktis „pusiausvyros“, o ne „balanso“ terminą, kai kalbama apie „dvasinius ir kitus sunkiai išmatuojamus ir santykiu neišreiškiamus dalykus“ („Tarpautinis žodis *balansas* ir lietuviškas *pusiausvyra* nėra absoliutieji sinonimai, kurių rinktis, priklausau nuo norimos nusakyti minties“; „<...> *balansas* vartojamas, kai kalbama apie kokį nors nustatomą, išmatuojamą dalykų santykį, *pusiausvyra* kalbant apie dvasinius ir kitus sunkiai išmatuojamus ir santykiu neišreiškiamus dalykus“). Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banko „Ar tiesa, kad...“ 2008 m. lapkričio 27 d. konsultacija „...žodžius „balansas“ ir „pusiausvyra“ tekste galima vartoti kaip sinonimus?“ Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/9938>> (prisijungta 2015 m. vasario 28 d.)). Kadangi vertybių „pusiausvyros“ terminas ne visuomet yra tinkamas, pvz., tada, kai siekiama išreikšti procesą, t. y. „ėjimą“ rezultato (pusiausvyros) link, todėl tada, kai pagal kontekstą reikalinga, geriau vartoti (procesą labiau atspindintį) kalbos redaktorių siūlomą lietuvišką žodį „darninimas“. Šioje publikacijoje visgi pasirinkta naudoti nacionalinėse ir tarptautinėse teisės mokslo publikacijose plačiau paplitusį terminą „balansavimas“.*

na tokių vertybių nebus paneigta ar nepagrįstai apribota¹³ teigtina, kad esminiai reikalavimai, kurių turi būti laikomasi sprendžiant dėl konstitucinių vertybių – viešųjų interesų ir žmogaus teisių ir laisvių – sandūros, yra žmogaus teisių visiškas neapribojimas, t. y. jų nepaneigimas arba toks žmogaus teisių neapribojimas, kuriuo nesilaikoma konstitucinių ribojimo pagrindų ir sąlygų, t. y. šių vertybių nepagrįstas neapribojimas. Šių reikalavimų įgyvendinimas, esant konstitucinių vertybių sandūrai, užtikrintų konstitucinių vertybių darną. Taigi negalimas nei žmogaus teisių kaip konstitucinių vertybių esmės paneigimas, nei jų nepagrįstas ribojimas. Abiem atvejais svarbus ribojimo proporcingumas.

Dažnai įtvirtinamas kaip atskira žmogaus teisių ribojimo sąlyga, konstitucinis proporcingumo principas aiškinamas kaip reiškiantis Konstitucijoje įtvirtintą asmens ir visuomenės interesų pusiausvyrą.¹⁴ Tad proporcingumo principas naudojamas kaip konstitucinių teisių ir kitų konstitucinių vertybių derinimo kriterijus.

Siekiant užtikrinti konstitucinę vertybių pusiausvyrą ribojamas žmogaus teisių įgyvendinimas. Galima tiesiogiai remtis Konstitucijos 28 str. nuostata: „Įgyvendindamas savo teises ir laisves žmogus privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių“, taip pat atskiromis nuostatomis, kuriomis įtvirtinamos žmogaus teisės ir laisvės ir nurodomi jų ribojimo pagrindai ir sąlygos (pavyzdžiui, Konstitucijos 25 str.). Tad viešojo intereso pirmenybė žmogaus teisių ir laisvių atžvilgiu išvedama iš žmogaus teisių ir laisvių konstitucinių nuostatų.

Konstitucinis Teismas, svarstydamas ordinarinio teisinio reguliavimo santykį su Konstitucijos nuostatomis ir vertindamas pareiškėjo konstitucinės justicijos byloje pateiktus teisinius argumentus dėl situacijų, kai, pareiškėjų nuomone, susiduria žmogaus teisės ir laisvės ar kitos konstitucinės vertybės ir viešasis interesas, argumentus dėl viešojo intereso pirmenybės prieš kitus interesus (ar tai būtų kitas viešasis, ar tokiu nelaikytinas interesas) konstruoja dažniausiai remdamasis nustatytais viešojo intereso požymiais.

Nuo pat teisėtų lūkesčių apsaugos doktrinos formulavimo konstitucinėje jurisprudencijoje pradžios (2001 m. gruodžio 18 d. nutarimo) Konstitucinis Teismas, remdamasis teisėtų lūkesčių apsaugos principu, pabrėždavo, kad šis principas gali būti ribojamas siekiant apginti viešąjį interesą ir išlaikant pusiausvyrą tarp įvairių visuomenės grupių poreikių. Teisėtų lūkesčių apsaugos principas nėra absoliutus, nes pripažįstama galimybė keisti teisinį reguliavimą, susiklosčius konkrečioms

¹³ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. kovo 16 d., 2002 m. spalio 23 d., 2003 m. kovo 4 d. nutarimai.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas. Asmens teisės ir viešojo intereso pusiausvyros laikymasis kaip proporcingumo principo paisymas minimas ir ankstesniuose 2000 m. sausio 7 d., 2006 m. kovo 28 d. Konstitucinio Teismo nutarimuose.

aplinkybėms, o ankstesniais valstybės valdžios sprendimais asmenims suteikta tam tikra nauda gali būti mažinama ar panaikinama.

Principo neabsoliutumas gali būti iliustruojamas keliomis nuostatomis, iš kurių taip pat matoma, kad brėžiamos viešojo intereso apsaugos ribos. Pavyzdžiui, Konstitucinio Teismo 2013 m. spalio 10 d. nutarimas dėl kompensacijų už valstybės išperkamą miestų žemę (vadovaujantis ankstesniu 2005 m. rugpjūčio 23 d. nutarimu dėl piniginių kompensacijų už nekilnojamąjį turtą sumokėjimo terminų pailginimo). Remiantis juo, įstatymų leidėjas gali nustatyti mažiau palankų asmenims teisinį reguliavimą tik išimtiniais atvejais, kai yra konstituciškai pateisinama – pavyzdžiui, kai dėl ypatingų aplinkybių valstybėje susidaro ypač sunki ekonominė ir finansinė padėtis. Teismo teigiama, kad tokiu atveju dėl objektyvių priežasčių pailgindamas anksčiau nustatytus terminus, iki kurių turi būti baigta mokėti pinigines kompensacijas už tam tikrą valstybės išperkamą žemę, keisdamas anksčiau nustatytą piniginių kompensacijų mokėjimo periodiškumą, įstatymų leidėjas turi paisyti konstitucinių teisinio aiškumo, teisinio tikrumo, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos reikalavimų, kurie suponuoja įstatymų leidėjo pareigą, ir tokiais atvejais įstatymais nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad būtų aišku, iki kada bus baigta mokėti pinigines kompensacijas, taip pat kokia piniginių kompensacijų dalis ir kada bus mokama asmenims, turintiems teisę gauti šias kompensacijas. Iš aptartojo nutarimo cituoti dar keli teiginiai: „Ypač pabrėžtina, kad konstituciniai darnios, teisingos, atviros pilietinės visuomenės imperatyvai, konstituciniai teisinio tikrumo, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos reikalavimai suponuoja tai, kad pradėtas restitucijos procesas negali tęstis nepagrįstai ilgai; taigi atitinkamų santykių teisinio reguliavimo pakeitimai taip pat negali būti tokie, kad sudarytų prielaidas nepagrįstai ilgai užtęsti šį procesą. Dėl nepagrįstai ilgo laiko, per kurį atkuriamos nuosavybės teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą, gali būti iškreipta ar net paneigta pati restitucijos instituto esmė, pažeistos asmens konstitucinės nuosavybės teisės, taip pat kitos teisės, pakirstas žmonių pasitikėjimas valstybe ir teise.“

Tinkama iliustracija ir iš 2007 m. liepos 5 d. Konstitucinio Teismo nutarimo dėl nuosavybės teisių atkūrimo valstybiniuose parkuose ir draustiniuose. Pateiktina ilgėlesnė jo ištrauka: „<...> nors konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja teisinio tikrumo, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir kitus reikalavimus *inter alia* restitucijos santykių teisiniam reguliavimui, jo negalima aiškinti kaip esą apskritai neleidžiančio pradėjus nuosavybės teisių atkūrimą vienomis sąlygomis įstatymų leidėjui vėliau pakeisti šių sąlygų, *inter alia* nustatyti naujų, papildomų sąlygų, kai tuo siekiama apsaugoti tam tikras konstitucines vertybes, kurioms būtų daroma žala arba būtų sudarytos prielaidos tokiai žalai atsirasti, jeigu anksčiau nustatytos nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo sąlygos nebūtų pakeistos. Kaip tik priešingai – paaiškėjus, kad anksčiau nustatytais sąlygomis ir tvarka atkuriant nuosavybės

teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą yra daroma žala kitoms Konstitucijos saugomoms ir ginamoms vertybėms arba yra sudaromos prielaidos tokiai žalai atsirasti, įstatymų leidėjas ne tik gali, bet ir privalo atitinkamai pakeisti anksčiau nustatytas nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo sąlygas ir tvarką. Tačiau ir tokiais atvejais turi būti paisoma konstitucinio proporcingumo principo, pagal kurį teisės aktais nustatytos ir taikomos priemonės turi būti proporcingos siekiamam tikslui, o asmens teisės negali būti ribojamos labiau negu būtina teisėtam ir visuotinai reikšmingam, konstituciškai pagrįstam tikslui pasiekti.“ Tad ir šios bylos atveju viešasis interesas nusveria, nors nusvėrimui taip pat egzistuoja interesų proporcingumo riba.

IŠVADOS

Išsiaiškinta, kad išreiškiant dažniausiai naudojamus viešojo intereso požymius – jo reikšmingumą visuomenei ir konstitucinį pagrįstumą – konstitucinėje jurisprudencijoje atskleidžiami šio intereso svarba visuomenei bei projektuojamos galimos neigiamos pasekmės, žala ar grėsmė žalai konstitucinėms vertybėms atsirasti, nepatenkinus šio intereso. Viešuosius interesus apibrėžiant kaip visuomenei reikšmingus, atsiranda galimybė sudaryti platesnį viešųjų interesų sąrašą nei visuotinai reikšmingų viešųjų interesų ir todėl galėtų būti sukurtos prielaidos didesniai žmogaus teisių ir laisvių ribojimo atvejų pateisinimų skaičiui.

Nustatyta, kad pirmenybės suteikimas viešajam interesui Teismui nagrinėjant pareiškėjų konstitucinės justicijos bylose nurodomų kelių interesų (viešojo ir privataus, dviejų viešųjų interesų) sandūros situacijas, priklauso nuo šio intereso atitikties anksčiau įvardytiems viešojo intereso požymiams. Nagrinėta Konstitucinio Teismo praktika leidžia daryti prielaidą, kad rėmimasis konstitucinių vertybių balansavimo įrankiu, Teismui siekiant priimti sprendimą byloje esant interesų sankirtai, nelemia specifinių, palyginus su išskirtais dviem viešojo intereso identifikavimo požymiais, argumentavimo viešojo intereso naudai teiginių. Vadovaujantis šiuo balansavimo įrankiu, nors bylose viešasis interesas nusveria (ir asmenų teisėtus lūkesčius), nusvėrimas taip pat turi atitikti proporcingumo principą.

LITERATŪRA

I. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika

1. 2014 m. rugpjūčio 27 d. sprendimas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nario prašymo išaiškinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. gruodžio 22 d., 2013 m. gegužės 16 d. nutarimų nuostatas“.

2. 2014 m. balandžio 14 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos garantinio fondo įstatymo 5 straipsnio 12 dalies (2008 m. birželio 26 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
3. 2014 m. vasario 14 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1656 patvirtintų Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatų 39 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
4. 2014 m. sausio 24 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 125 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos Seimo statuto 170 straipsnio (2012 m. kovo 5 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
5. 2013 m. gruodžio 20 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) 33 straipsnio 6 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
6. 2013 m. spalio 10 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo (2003 m. spalio 14 d. redakcija) 7 straipsnio (2005 m. gruodžio 23 d. redakcija) 4 dalies (2011 m. lapkričio 10 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
7. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. spalio 9 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 11 dalies (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugšėjo 29 d. nutarimu Nr. 1057 patvirtintos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos (1999 m. lapkričio 11 d. redakcija) 18 punkto pirmosios pastraipos (2001 m. lapkričio 12 d., 2004 m. balandžio 7 d. redakcijos) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
8. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. liepos 1 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatų, kuriomis nustatyti sumažinti valstybės tarnautojų ir teisėjų atlyginimai valstybėje susidarius itin sunkiai ekonominei, finansinei padėčiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
9. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. gegužės 16 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo, Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo, Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo ir jo pakeitimo įstatymo kai kurių nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
10. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. kovo 5 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo nuostatų, kuriomis reguliuojamu paskirtų motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpų ir statutiniams valstybės tarnautojams-vidaus tarnybos sistemos pareigūnams paskirtų motinystės (tėvystės) išmokų perskaičiavimu sudarytos prielaidos šias pašalpas

ir išmokas sumažinti, taip pat kitų su šiuo teisiniu reguliavimu susijusių teisės aktų nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

11. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. vasario 15 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2009 metų rodiklių patvirtinimo, Lietuvos Respublikos 2009 metų privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymų, su jais susijusių kai kurių įstatymų ir kitų teisės aktų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
12. 2012 m. gruodžio 19 d. sprendimas „Dėl bylos pagal pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 153 straipsnio 2 dalies 11 punktą (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, nutraukimo“.
13. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. spalio 31 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 86 patvirtintų Ligos ir motinystės socialinio draudimo pašalpų nuostatų 61 punkto (2006 m. rugsėjo 27 d., 2009 m. balandžio 8 d., 2009 m. rugpjūčio 26 d. redakcijos) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, šių nuostatų 68 punkto (2006 m. rugsėjo 27 d., 2008 m. sausio 16 d., 2008 m. rugpjūčio 27 d., 2012 m. rugpjūčio 21 d. redakcijos) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 15 straipsniui (2000 m. gruodžio 21 d., 2007 m. gruodžio 4 d. redakcijos)“.
14. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. birželio 29 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos pensijų sistemos reformos įstatymo, jo pakeitimo ir papildymo įstatymų nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
15. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. vasario 6 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatų, kuriomis reguliuojamas pensijų perskaičiavimas ir mokėjimas valstybėje susidarius itin sunkiai ekonominei, finansinei padėčiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
16. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. lapkričio 17 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo (2010 m. birželio 30 d. redakcija) 89 straipsnio 1 dalies, 90 straipsnio 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
17. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. liepos 7 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo (2003 m. gruodžio 16 d. redakcija) 16 straipsnio 2 dalies 13 punkto, 18 straipsnio 1 dalies 4 punkto, Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto patvirtinimo įstatymu patvirtinto vidaus tarnybos statuto 28 straipsnio (2007 m. gegužės 15 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
18. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. birželio 9 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo (2001 m. birželio 21 d. redakcija) 42 straipsnio atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 12 d. nutarimu Nr. 1129 „Dėl nekilnojamojo turto

registro nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Nekilnojamojo turto registro nuostatų 88 punkto (2007 m. vasario 27 d. redakcija), 97 punkto (2007 m. vasario 27 d., 2008 m. spalio 22 d., 2010 m. kovo 3 d., 2011 m. gegužės 4 d. redakcijos) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

19. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. sausio 31 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.103 straipsnio (2006 m. spalio 17 d. redakcija) 3 dalies ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 28 straipsnio (2006 m. spalio 17 d., 2009 m. lapkričio 19 d. redakcijos) 3 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
20. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. sausio 6 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo (1999 m. gegužės 18 d. redakcija) 67 straipsnio 3 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
21. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2010 m. birželio 29 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo 5, 6 straipsnių, Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 3 dalies (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija), Lietuvos Respublikos socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo 1 straipsnio 2 dalies 1 punkto, 16 straipsnio 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
22. 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2006 m. sausio 16 d., 2007 m. rugsėjo 26 d., 2007 m. spalio 22 d., 2007 m. lapkričio 22 d., 2008 m. gruodžio 24 d. nutarimų ir 2009 m. sausio 15 d. sprendimo nuostatų išaiškinimo“.
23. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2010 m. vasario 3 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (2004 m. kovo 5 d. redakcija) 11 straipsnio 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
24. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2009 m. gruodžio 11 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 23 straipsnio 2 dalies (2002 m. balandžio 23 d., 2007 m. birželio 7 d. redakcijos) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
25. 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. kovo 13 d. rezoliucijos „Dėl Lietuvos kariuomenės organizavimo principų“ penktosios, šeštosios, aštuntosios pastraipų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. 620 „Dėl naujos redakcijos Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo koncepcijos patvirtinimo“ patvirtintos naujos redakcijos Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo koncepcijos 18 punkto nuostatų, Lietuvos Respublikos principinės kariuomenės struktūros 2008 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2013 metais nustatymo ir civilinę krašto apsaugos tarnybą atliekančių statutinių valstybės tarnautojų ribinio skaičiaus patvirtinimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punkto, Lietuvos Respublikos principinės kariuomenės struktūros 2009 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2014 metais nustatymo ir civilinę krašto apsau-

- gos tarnybą atliekančių statutinių valstybės tarnautojų ribinio skaičiaus patvirtinimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
26. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2009 m. kovo 27 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo 51 straipsnio (2000 m. spalio 10 d. redakcija) 3 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
27. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. liepos 5 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 1 punkto (2002 m. balandžio 2 d. redakcija), 16 straipsnio 7 dalies (1999 m. gegužės 13 d., 2001 m. gruodžio 11 d. redakcijos) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
28. 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85 straipsnio 3 dalies (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija), 139 straipsnio 2, 3 dalių (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 306 straipsnio (2004 m. liepos 8 d. redakcija), 308 straipsnio (2006 m. birželio 1 d. redakcija) 2 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 324 straipsnio 12, 13 dalių (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 377 straipsnio (2004 m. liepos 8 d. redakcija) 9 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 448 straipsnio 7 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 454 straipsnio 5, 6 dalių (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 460 straipsnio 4, 5 dalių (2002 m. kovo 14 d. redakcija), Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 268 straipsnio 3 dalies (2002 m. vasario 28 d. redakcija), 285 straipsnio 2, 5 dalių (2002 m. vasario 28 d. redakcija), 286 straipsnio 1 dalies (2002 m. vasario 28 d. redakcija), 288 straipsnio 4 dalies (2002 m. vasario 28 d. redakcija), 289 straipsnio 2 dalies (2002 m. vasario 28 d. redakcija), 303 straipsnio 2 dalies (2002 m. vasario 28 d. redakcija), 320 straipsnio 2 dalies (2002 m. vasario 28 d. redakcija), 325 straipsnio 2, 3 dalių (2002 m. vasario 28 d. redakcija), 358 straipsnio 2, 3 dalių (2002 m. vasario 28 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, taip pat dėl pareiškėjo – Seimo narių grupės prašymo ištirti, ar Lietuvos Respublikos teismų statymo 119 straipsnio 2 dalies 1 punktas (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 119 straipsnio 5 dalis (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 120 straipsnio (2003 m. sausio 21 d. redakcija) 1 punktas (2002 m. sausio 24 d. redakcija), Lietuvos Respublikos Prezidento 2003 m. vasario 19 d. dekretas Nr. 2067 „Dėl apygardos teismo teisėjo įgaliojimų pratęsimo“, Lietuvos Respublikos Prezidento 2003 m. birželio 18 d. dekretas Nr. 128 „Dėl apygardų teismų skyrių pirmininkų skyrimo“ ta apimtimi, kuria nustatyta, kad Vilniaus apygardos teismo teisėjas Konstantas Ramelis skiriamas šio teismo civilinių bylų skyriaus pirmininku, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
29. 2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos žalos, padarytos ne teisėtais kvotos, tardymo, prokuratūros ir teismo veiksmais, atlyginimo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. kovo 13 d. redakcija) 3 dalies ir 7 straipsnio (2001 m. kovo 13 d. redakcija) 7 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. 2006 m. kovo 28 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 62 straipsnio 1 dalies 2 punkto, 69 straipsnio 4 dalies (1996 m. liepos 11 d. redakcija), Lietuvos Respublikos

teismų įstatymo 11 straipsnio 3 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 96 straipsnio 2 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

30. 2004 m. gegužės 25 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo 11 straipsnio (2004 m. gegužės 4 d. redakcija) ir 2 straipsnio 2 dalies (2004 m. gegužės 4 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
31. 2003 m. kovo 4 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ 14 straipsnio (1993 m. sausio 12 d. redakcija), Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies bei šios dalies 5 punkto, 15, 20 ir 21 straipsnių (2002 m. sausio 15 d. redakcija), Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2, 4, 5 ir 6 punktų, šio straipsnio 2 ir 4 dalių, 16 straipsnio 10 dalies, 20 straipsnio (2002 m. spalio 29 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. sausio 17 d. nutarimo Nr. 27 „Dėl gyvenamųjų namų, būtinų valstybės reikmėms, išpirkimo“ atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai bei Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ 14 straipsniui (1993 m. sausio 12 d. redakcija)“.
32. 2002 m. spalio 23 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 8 straipsnio ir 14 straipsnio 3 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
33. 2000 m. sausio 7 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.
34. 1999 m. kovo 16 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos muziejų įstatymo 5 straipsnio 2 dalies atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

II. Specialioji literatūra

35. *Beliūnienė L.* Žmogaus teisių ir kitų konstitucinių vertybių darninimo ir „pirmenybinių laisvių“ konstitucinių doktrinų santykis // *Teisės problemos*, 2010, Nr. 4 (70).

III. Kiti šaltiniai

36. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Vyr. red. S. Keinys. Šeštas (trečias elektroninis) leidimas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2006; internetinė versija, 2011. Prieiga per internetą: <<http://dz.lki.lt/search/>> (prisijungta 2015 m. vasario 28 d.).
37. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banko „Ar tiesa, kad...“ 2008 m. lapkričio 27 d. konsultacija „...žodžius „balansas“ ir „pusiausvyra“ tekste galima vartoti kaip sinonimus?“ Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/9938>> (prisijungta 2015 m. vasario 28 d.).

Dr. Lina BELIŪNIENĖ
Law Institute of Lithuania

THE PRIORITY OF PUBLIC INTEREST OVER LEGITIMATE EXPECTATIONS IN CONSTITUTIONAL JURISPRUDENCE

Summary

Author of the paper presents the result of the analysis of the jurisprudence of the Lithuanian Constitutional Court of the last years concerning the cases related to protection of public interest. Firstly, the most frequently used by this Court attributes are discussed in it which can help to identify interest as a public interest. Secondly, the arguments are analyzed which provide priority to public interest in the situations where the private and public interest clash, also in such cases when public interest meets the legitimate expectations of persons. It is concluded that constitutional jurisprudence in general sense reveals two main elements of public interest, i. e. importance of this interest to the society and its constitutional justification (the possible negative consequences can be highlighted in the case if public interest is not satisfied). The author also concludes about the formulation of arguments giving the priority to the public interest in the clashes of interests. Firstly, this formulation is carried out according to two attributes of public interest which were detailed in the analysis. If public interests are defined as important to the society there is an opportunity to formulate a wider list of public interests than the list of universally relevant public interests. Thus assumptions about the bigger number of human rights limitations' justification can be made. Secondly, the practice of Constitutional Court leads to the assumption that the balancing of constitutional values as an instrument to carry the decision when there is a clash of the interests in a case does not determine specific argumentation to the benefit of the public interest except of two attributes of public interest which were already discussed. In accordance to this balancing instrument although the public interest outweighs other interests (legitimate expectations of persons too) this outweighing has to meet the principle of proportionality also.